

OECD *Multilingual Summaries* Environment at a Glance 2015 OECD Indicators

Summary in Polish

Przeczytaj całą publikację pod adresem: [10.1787/9789264235199-en](https://doi.org/10.1787/9789264235199-en)

Środowisko w skrócie 2015 Wskaźniki OECD

Streszczenie w języku polskim

Od 2000 r. dokonano postępu w kwestii emisji tradycyjnych zanieczyszczeń powietrza, wydajności paliw transportowych, energochłonności, energii odnawialnej, zużycia wody, gospodarki odpadami i ochrony bioróżnorodności. Wynika to po części ze spowolnienia aktywności gospodarczej, które nastąpiło po kryzysie gospodarczym, lecz także z wprowadzenia w życie przez kraje OECD instrumentów mających na celu ograniczenie presji na środowisko, takich jak regulacje podatkowe wpływające na zachowania konsumentów oraz pozwalające uwzględnić koszty związane z ochroną środowiska. Kwestie środowiskowe są także coraz częściej brane pod uwagę we współpracy na rzecz rozwoju i badaniach naukowych.

Wiele z tych zmian ma jednak nadal znaczenie marginalne, a wprowadzanym regulacjom często brakuje spójności, co ogranicza skuteczność wysiłków na rzecz ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko. Kraje nadal na wiele sposobów wspierają produkcję i zużycie paliw kopalnych, a działalność gospodarcza ciągle powiązana jest z emisją dwutlenku węgla oraz z nie zrównoważonym zużyciem energii i innych surowców naturalnych. Jednymi z głównych wyzwań będą w przyszłości zmiany klimatu oraz wpływ degradacji środowiska na zdrowie oraz na przyszły rozwój i wzrost. Aby stawić czoła tym kwestiom, konieczne będą - zwłaszcza w okresie powrotu do wzrostu gospodarczego - zdecydowane regulacje i dostęp do rzetelnych informacji.

Najważniejsze dane

Wpływ zanieczyszczenia powietrza na klimat i zdrowie ludzkie nadal budzi obawy.

- Emisja gazów cieplarnianych na świecie zwiększa się, choć w niemalże wszystkich krajach OECD zmniejszyła się ona w latach 2000-2012, uniezależniając się od wzrostu gospodarczego. Częściowo uzasadnione jest to spowolnieniem działalności gospodarczej, które nastąpiło po kryzysie ekonomicznym, zaostrzeniem regulacji dotyczących klimatu, a także zmieniającymi się modelami zużycia energii.
- Kraje OECD nadal jednak emitują o wiele więcej dwutlenku węgla (CO₂) w przeliczeniu na mieszkańca niż większość innych regionów na świecie: 9,6 tony na osobę w porównaniu z 3,4 tonami na osobę dla wszystkich pozostałych krajów. Przy zachowaniu aktualnej polityki światowa emisja CO₂ może przekroczyć ponad trzykrotnie progi konieczne do ograniczenia długoterminowego podniesienia się temperatury na świecie do 2°C.
- Emisje tlenku siarki (SO_x) i tlenku azotu (NO_x) nadal zmniejszają się. Jest to wynik oszczędzania energii, rozpowszechniania paliw zastępczych, kontroli zanieczyszczeń oraz postępu technologicznego.
- W połowie krajów OECD ponad 90% ludności jest narażona na działanie drobnych cząsteczek pyłu (PM_{2,5}) w stężeniu przekraczającym próg, dla którego został zaobserwowany ich niekorzystny

wpływ na zdrowie. Cząsteczki te przedostają się głęboko do płuc i mogą zawierać metale ciężkie oraz toksyczne substancje organiczne.

Zapotrzebowanie na wodę zwiększa się, lecz jej zużycie nie zmienia się.

- Pobór wód słodkich utrzymuje się na stałym poziomie, co wynika z efektywniejszego wykorzystania wody, lepszej polityki cenowej, a także z coraz intensywniejszego wykorzystywania alternatywnych źródeł wody takich jak woda do powtórnego wykorzystania i woda odsalana. Pomimo że w wielu krajach udało się uzyskać względne uniezależnienie poboru wody od wzrostu PKB, w jednej trzeciej krajów zasoby wód słodkich podlegają presji o umiarkowanej, a nawet dużej sile, a wiele krajów musi stawiać czoła miejscowym lub sezonowym niedoborom wody. Zmiany klimatu mogą zwiększyć problem niedoboru wody, także w krajach mających obecnie dostęp do pewnych źródeł wody.
- Prawie 80% mieszkańców krajów OECD żyje w gospodarstwach podłączonych do komunalnych oczyszczalni ścieków. Niektóre kraje borykają się obecnie ze zwiększającymi się kosztami unowocześniania przestarzałych instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych. Dla innych krajów wyzwaniem jest znalezienie alternatywnych sposobów na obsługę niewielkich lub wyizolowanych skupisk ludzi i zapewnienie właściwej kontroli małych, niezależnych instalacji.

Wywóz na wysypisko pozostaje głównym sposobem utylizacji odpadów komunalnych.

- Ilość produkowanych odpadów komunalnych zmniejszyła się w latach 2000. Obecnie jeden mieszkaniec obszaru OECD wytwarza średnio 520 kg odpadów na rok, czyli o 30 kg mniej niż w 2000 r., ale nadal o 20 kg więcej niż w 1990 r. Coraz więcej odpadów jest poddawanych recyklingowi i ponownie używanych, lecz wywóz na wysypisko pozostaje głównym sposobem utylizacji w połowie krajów OECD.

Zagrożeń dla bioróżnorodności jest coraz więcej.

- W krajach OECD zagrożonych jest wiele gatunków zwierząt i roślin, zwłaszcza w regionach o dużym zagęszczeniu ludności i gęstej sieci infrastruktury. W Ameryce Północnej i Europie w ciągu 40 lat liczba ptaków leśnych i ptaków krajobrazu rolniczego zmniejszyła się o blisko 30%. Wiele lasów zagrożonych jest degradacją, fragmentacją lub przekształceniem na tereny o innym znaczeniu. Rosnące wraz z rozwojem energii odnawialnych zapotrzebowanie na drewno gra coraz większą rolę w eksploatacji lasów.

Postępy w kwestii ochrony środowiska w poszczególnych sektorach gospodarki nie są jednolite.

- W latach 2000-2014 poziom energochłonności nadal spadał. Coraz częściej, zwłaszcza w Europie, stosuje się energię odnawialną. Energia ze źródeł odnawialnych stanowi 21% wytwarzanej w OECD energii elektrycznej (15,6% w 2000) i prawie 9% całkowitej podaży (6% w 2000). Paliwa kopalne nadal jednak dominują (80% podaży).
- W większości krajów OECD tempo wzrostu ruchu drogowego jest szybsze niż wzrost gospodarczy. Wysiłki podejmowane przez kraje w celu promocji pojazdów ekologicznych są często niwelowane przez rosnącą ilość pojazdów i intensywność ruchu, co skutkuje większym zużyciem paliwa i produkcją zanieczyszczeń.
- Powierzchnia gruntów rolnych zmniejszyła się w niemalże wszystkich krajach, podobnie jak część powiązanej z rolnictwem emisji gazów cieplarnianych oraz ilość wykorzystanych nawozów fosforowych. Odsetek terenów przeznaczonych na uprawy ekologiczne nadal jednak jest niski: przekracza on nieznacznie 2% i znacznie różni się między państwami. Odsetek ten wydaje się być większy w Unii Europejskiej, gdzie osiąga od 10% do 17% w niektórych krajach.

Zwiększa się wsparcie dla badań naukowych, rozwoju i innowacji.

- Wydatki publiczne na badania i rozwój w zakresie ochrony środowiska wzrosły o ponad 20% od 2000 r., odżywając po kryzysie ekonomicznym z 2008 r. w szybszym tempie niż badania i rozwój we wszystkich dziedzinach łącznie. Odsetek wydatków publicznych na badania i rozwój dla środowiska wynosi jednak mniej niż 2%. Odsetek wydatków na energię odnawialną w stosunku do ogólnych wydatków w dziedzinie energetyki zwiększył się z 8% do 24%.
- Oficjalna pomoc rozwojowa (Official development aid, ODA) w dziedzinie ochrony środowiska nadal wzrasta. Jej odsetek w stosunku do ogółu ODA zwiększył się z 9,6% w 2002 roku do 12,6%. Pomoc przyznawana na rzecz energii odnawialnej przewyższyła poziom wsparcia dla źródeł nieodnawialnych.

Wprowadzenie instrumentów rynkowych w celu wyceny zanieczyszczeń pozostaje trudne.

- Podatki związane z ochroną środowiska są coraz częściej wykorzystywane, lecz nadal mają ograniczone znaczenie w porównaniu z opodatkowaniem pracy. Przychody z ich tytułu wynosiły w 2013 r. około 1,6% PKB. Największa część przychodów pochodzi z podatków na energię (69%) oraz na pojazdy silnikowe i transport (28%). Zmiany stawek podatku od energii, zmienne sygnały cenowe, niski poziom opodatkowania paliw o silnym wpływie na środowisko oraz zwolnienia podatkowe na paliwo w niektórych sektorach utrudniają przejście do gospodarki niskoemisyjnej. Wiele krajów nadal stosuje wyższe stawki podatkowe na benzynę niż na olej napędowy, a udział podatków w cenach końcowych jest zazwyczaj wyższy dla gospodarstw domowych niż dla przemysłu.

© OECD

Niniejsze podsumowanie nie jest oficjalnym tłumaczeniem materiałów OECD.

Kopiowanie niniejszego podsumowania jest dozwolone pod warunkiem zamieszczenia informacji o prawach autorskich OECD i tytułu oryginalnej publikacji.

Wielojęzyczne podsumowania są tłumaczeniami fragmentów dokumentów OECD, pierwotnie opublikowanych w językach angielskim i francuskim.

Są one dostępne bezpłatnie w internetowej księgarni OECD: www.oecd.org/bookshop

Dokładniejsze informacje można uzyskać, kontaktując się z Działem Praw Autorskich i Tłumaczeń w Dyrektoracie do Spraw Publicznych i Komunikacji: rights@oecd.org , faks: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Zachęcamy do odwiedzania naszej strony internetowej: www.oecd.org/rights

Przeczytaj pełną wersję w języku angielskim w iBibliotece OECD!!

© OECD (2015), *Environment at a Glance 2015: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264235199-en